

Nye Veier AS
Att. Magnus Thomassen
Tangen 76
4608 KRISTIANSAND S

Saksbehandler, innvalgstelefon

Ole Martin Aanonsen, 37 01 78 51

Oversendelse av utslippstillatelse - E39 Herdal - Røyskår - Nye Veier AS

Fylkesmannen viser til søknad datert 26.06 2020 med tilhørende underliggende dokumentasjon.

Vedtak

Fylkesmannen i Agder gir Nye Veier AS tillatelse etter lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) § 11, jamfør § 16, til midlertidig utslipp fra anleggsfase under bygging av ny parsell av E39 mellom Herdal og Røyskår i Lyngdal kommune. Tillatelsen med krav og vilkår ligger vedlagt.

Tillatelsen gjelder fra dags dato.

Nye Veier AS skal betale et gebyr for Fylkesmannens saksbehandling. Varsel om gebyr ble sendt 6.10.2020. Valgt gebyrsats er sats 4, tilsvarende 99 900 kroner, jamfør forurensningsforskriften § 39-4.

Kort om bakgrunnen for saken

Nye Veier AS har søkt om tillatelse til utslipp fra midlertidig anleggsvirksomhet i forbindelse med bygging av 9,2 km ny firefelts E39 mellom Herdal og Røyskår i Lyngdal kommune. Prosjektet har en planlagt anleggsperiode fra 2021 til 2024 og omfatter to kryssområder, to

tunneler, tre broer i hovedlinjen, kollektivterminal, døgnhvileplass for langtransport og tilførselsveier. Om lag 2,5 km av hovedveilinjen ligger i dagsone og 6 km er lagt i tunnel. Det vil være behov for deponering av steinmasser på Foss, og behovet er 150 000 – 370 000 m³ prosjektert anbrakte masser. Volumet pam³ på Foss avhenger av drivetid for tunnelene.

Tiltaket ligger i sin helhet innenfor nedbørsfeltet til Lygna og vil også kunne påvirke sidevassdragene Litleåna og Møska. Lygna ble vernet mot kraftutbygging etter verneplan III i 1986. Nye Veier AS søker om grenseverdier for suspendert stoff, turbiditet, pH og olje. Nye Veier AS vurderer at anlegget ikke vil medføre varige forurensningsmessige virkninger for resipientene, men at det under anleggsfasen kan forekomme episoder med forhøyede verdier av suspendert stoff.

Rettslig utgangspunkt

Forurensningsloven

Når Fylkesmannen vurderer om tillatelse til forurensende virksomhet skal gis, og eventuelt på hvilke vilkår, skal vi legge vekt på de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket sammenholdt med fordeler og ulemper tiltaket for øvrig vil medføre, jf. forurensningsloven § 11 siste ledd. I vurderingen vil vi særlig ta i betraktning i hvilken grad den omsøkte virksomheten er akseptabel sett i lys av forurensningslovens formål og retningslinjer i §§ 1 og 2.

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldlovens forvaltningsmål i §§ 4 og 5 ligger til grunn for Fylkesmannens myndighetsutøvelse. Videre skal prinsippene i §§ 8 til 12, jf. §7, om blant annet kunnskapsgrunnlag, føre-var-tilnærming og samlet belastning legges til grunn som retningslinjer når Fylkesmannen treffer beslutninger som berører naturmangfold.

Vannforskriften

Vannforskriften inneholder forpliktende miljømål om at myndighetene skal sørge for at alle vannforekomster skal oppnå god kjemisk og økologisk tilstand innen 2021 med mindre det er gitt unntak med hjemmel i forskriften § 9 eller § 10.

Saksgang

Fylkesmannen behandler søknader i samsvar med forurensningsforskriften kapittel 36 om behandling av tillatelser etter forurensningsloven.

Korrespondanse

Forhåndsvarsel og uttalelser

Relevante lokale lag og foreninger har fått forhåndsvarsel om søknaden, og søknad med tilhørende vedlegg har ligget til offentlig ettersyn i samsvar med forurensningsforskriften § 36-5. Frist for å gi uttalelse var 1. oktober 2020. I løpet av høringsperioden kom det inn fire innspill.

Nye Veier AS har fått oversendt alle innkomne innspill for kommentar.

Nedenfor følger en kort oppsummering av uttalelsene og bedriftens kommentarer til disse. Fylkesmannen har vurdert uttalelsene og kommentarene ved behandlingen av søknaden.

Uttalelser og Nye Veier AS sine kommentarer

Fiskeridirektoratet, 21.09.2020

Fiskeridirektoratet viser til at det er negativt dersom viktige naturverdier ødelegges eller at miljøgifter slippes ut eller spres i naturmiljøet. Det bør stilles strenge krav for å redusere utslipp som er til skade for naturmiljøet. Anleggsarbeidene skal i sin helhet gjennomføres i vassdragsområdet Lygna og dette vil kunne påvirke fjorden negativt. Utbyggingen må skje på en skånsom måte for å påvirke naturmiljøet i så liten grad som mulig.

Kystverket, 14.09.2020

Kystverket har ingen merknader til søknaden.

Mattilsynet, 1.10.2020

Utbyggingen vil innebære tunneldriving som krysser under Jovatnet og Skiljetjern. Disse vannene drenerer til Preststemmen, som vil være råvannskilde for Lyngdal kommunes planlagte reservevannforsyning. Mattilsynet vurderer at utslipp til vann fra prosjektet ikke vil berøre nedslagsfeltene til vannene. Mattilsynet viser til at privat drikkevannsforsyning er dekket av bestemmelsene i drikkevannsforskriften § 4, og at det er forbudt å forurense drikkevann.

Naturvernforbundet, 30.09.2020

Naturvernforbundet viser til at anleggsarbeidene vil medføre omfattende belastninger på naturmiljøet, herunder det vernede Lygnavassdraget, og vurderer hele motorveiprojektet å være i konflikt med konklusjonene fra FNs Klimapanel og Naturpanel. De mener

forurensningslovens § 7 indikerer at alle tiltak skal etterstrebes gjennomført med nullutslipp.

Nye Veier AS sine kommentarer

«Vi kommenterer ikke alle detaljer i innspillene. En generell kommentar er at Nye Veier jobber konkret med å minimere forurensning fra anleggsarbeidet. Dette gjør vi gjennom å stille krav til entreprenør, og utslippstillatelsen vil være en av flere rammefaktorer for hvilke krav som settes og hvilke tiltak som utføres i byggefasen. Nye Veier er klar over Lyngdalsvassdragets miljøverdier og vernestatus, og har lagt dette til grunn i reguleringsplanarbeidet og i utslippssøknaden. Pågående før-kartlegging av vannforekomstene vil bidra til å dokumentere både før-tilstanden og utviklingen i vannforekomstene i og nedstrøms prosjektområdet.

Mattilsynet påpeker at privat drikkevannsforsyning, både brønner og overflatekilder, må ivaretas. Vi har i en egen ingeniørgeologisk rapport i reguleringsprosessen kartlagt privat drikkevannsforsyning. Vi ser at noen private brønner kan være utsatt for lekkasje til tunnel. Disse vil følges opp med overvåking og tiltak der det viser seg nødvendig for å opprettholde privat drikkevannsforsyning. Før-prøvetaking av brønner i området er gjennomført nå høsten 2020.»

Fylkesmannens vurdering

Utbyggingen av delstrekningen av E 39 mellom Herdal og Røyskår har vært gjennom en grundig planprosess, hvor det har vært et bredt sammensatt forum av offentlige instanser som fortløpende har kommet med innspill på forutsetninger for utredninger og føringer for løsninger. Planvedtaket som ble truffet av Lyngdal kommune 18.6.2020 legger føringer for framtidig arealbruk og hvilke naturtyper som blir berørt. Planvedtaket er senere påklaget av Naturvernforbundet i Agder, men Lyngdal kommune har ikke truffet vedtak om utsatt iverksetting av tiltakene hjemlet i plan.

I Fylkesmannens saksbehandling av søknaden om tillatelse til utslipp fra midlertidig anleggsarbeid skal vi sammenholde konsekvensene av midlertidige utslipp fra byggefasen med andre samfunnsforhold. Nye Veier AS vil bli pålagt å utarbeide en egen søknad for driftsfasen av veien.

Begrunnelse for vedtaket

Anleggsarbeider i forbindelse med bygging av vei medfører generelt bearbeiding av store volumer masse, herunder fjerning av jorddekke, oppgraving av myr og sprengning av berg.

I det vesentligste vil forurensning fra midlertidig anleggsvirksomhet være knyttet til avrenning til vannforekomster, og dette er derfor det primære fokuset i utslippstillatelsen.

Tyngre terrenginngrep medfører avrenning av partikler av organisk og mineralsk opphav til resipientene. Utvasking av sprengstoffrester fra masser anbragt i veglinjen og i fyllinger medfører økt tilførsel av ulike nitrogenforbindelser til resipientene, og avrenning fra utgravde myrmasser vil kunne medføre økt tilførsel av organisk stoff og redusert pH i resipientene. Anleggsarbeidene vil også medføre støyulempere i nærområdene til veganlegget. Vann fra tunneldriving har ofte høyt innhold av finpartikler og har samtidig høy pH, og vil kunne bidra til skade på naturmiljøet dersom dette ledes rett til resipient.

I henhold til forurensningsloven § 8, første ledd nummer 3 er forurensning fra midlertidig anleggsvirksomhet tillatt uten særskilt tillatelse. Fylkesmannen i Agder har på bakgrunn av anleggsarbeidenes omfang, varighet og store potensielle miljøkonsekvenser likevel valgt å kreve søknad om utslippstillatelse for anleggsfasen. På den måten fastsetter vi føringer for å begrense forurensningsbidraget fra anleggsvirksomheten så langt vi finner det nødvendig. Tiltakshaver har en selvstendig plikt til å begrense sitt forurensende bidrag, jamfør forurensningsloven § 7 og forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) § 5.

Vi viser til søknadens kapittel 3.4 for beskrivelse av mulig miljøpåvirkning fra forurensningskomponenter knyttet til anleggsvirksomheten.

I henhold til naturmangfoldloven (NML) § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøvelse av offentlig myndighet, og vurderingen av prinsippene skal fremgå av beslutningen. Vi viser til søknaden med tilhørende vedlegg for å belyse miljøtilstanden i resipientene.

Under arbeidet med utarbeidelsen av reguleringsplan og utslippstillatelse er det gjennomført omfattende forundersøkelser som sammen med tidligere utredninger fra reguleringsplanfasen danner bakgrunnen for søknad om utslippstillatelse. Resipientene som blir berørt av anleggsarbeidene er vurdert i henhold til «Veileder 02:2018. Klassifisering av miljøtilstand i vann», og det er dermed god kunnskap om sårbare vannforekomster og naturtyper i området, herunder anadrome strekninger langs anleggslinjen, jamfør søknadens vedlegg «E39 Herdal Røyskår- Forundersøkelser av vannmiljø», datert 06.05.2020. Denne kunnskapen vil gi gode forutsetninger for å si noe om omfanget av mulig negativ påvirkning anleggsarbeidene medfører i resipientene og omgivelsene for øvrig. Fylkesmannen ser ikke at supplerende kunnskap om forekomst av

enkeltarter i anleggsområdet resipientene vil gi grunnlag for å sette andre grenseverdier enn hva som er gitt i denne tillatelsen.

Resipientene er en del av vernet rundt vassdraget Lygna. Fylkesmannen forventer at tiltakshaver gjør relevante tiltak for å forhindre redusert gyting i hovedvassdragene Møska, Litleåna og Lygna under anleggsperioden.

Det er ikke ventet at anleggsarbeidene vil ha vesentlig negative konsekvenser for fugl og/eller pattedyr knyttet til vannforekomstene av et slikt omfang at tillatelse ikke bør gis. Etter vår vurdering vil dette gjelde på både lang og kort sikt. Forventningen begrunnes med at næringstilgangen for fuglene ikke forventes å bli vesentlig endret, og at fugler og pattedyr vil kunne trekke unna anleggsområdene dersom omfanget av forstyrrelser blir stort.

Fylkesmannen mener den største risikoen forbundet med anleggsarbeidene er knyttet opp mot sedimentering av løsmasser i elveområder hvor det er gyting av anadrom fisk eller lokale innlandsbestander av fisk, samt endringer i pH som følge av utslipp av tunnelvann med for høy pH. Vann med høy turbiditet som følge av anleggsvirksomhet vil komme i tillegg til naturlig bidrag i forbindelse med nedbørsperioder. I hovedsak vil utfordringer knyttet til økt turbiditet være av ren visuell karakter. Vannet farges brunlig av avrenning fra jorddekke og myrer og grålig av mineralske partikler. Synligheten av påvirkningen avhenger av strømforhold og dybde i resipienten. Det er ikke ventet at de forventede turbiditetsverdiene som stammer fra anleggsarbeidene vil påvirke resipientene negativt over tid.

Vi vil forvente at det vil være redusert eller fraværende gyting i mindre bekkesystemer i de sesongene hvor anleggsarbeidene pågår, men ved å tilpasse arbeidsmetodene underveis, vil enkelte bekker kunne åpnes opp i perioder med lite anleggsarbeid og negativ påvirkning i bekkene. Ved store fysiske endringer i bekkene vil vi vurdere å stille krav om gjenopprettende tiltak for å restaurere bekkene slik at de får en økologisk funksjon som ved før anleggsstart eller bedre.

Etter endt anleggsperiode skal påvirkede vannforekomster tilbakeføres til opprinnelig økologisk funksjon eller bedre, jamfør naturmangfoldloven § 11.

Fylkesmannen mener en eventuell påvirkning på invertebrater og alger vil være av forbigående karakter. Det er ikke ventet at anleggsarbeidene vil medføre vesentlig påvirkning i resipientene. Der hvor anleggsarbeidene medfører midlertidige negative konsekvenser for arter, vil det for bekkfeltene være arealer oppstrøms anleggsarbeidene

med tilgjengelige individer for rekolonisering av bekkene etter at anleggsarbeidene er ferdige.

Det er ikke ventet at anleggsarbeidene vil ha vesentlig negativ effekt på plantelivet rundt resipientene.

Fylkesmannen mener kunnskapsgrunnlaget (NML § 8) er tilfredsstillende for å kunne treffe en beslutning på forsvarlig faglig grunnlag i saken. Siden vi vurderer kunnskapsgrunnlaget til å være tilfredsstillende, vil ikke føre-var prinsippet (NML § 9) komme til anvendelse. Vi har tatt hensyn til økosystemet og den samlede belastningen (NML § 10) gjennom vurderinger som ligger til grunn for kravene som er stilt i tillatelsens vilkårsdel. NML § 11 påpeker at det er tiltakshaver som skal bære kostnadene til avbøtende tiltak som renseanlegg og andre nødvendige inngrep, herunder også restaureringstiltak. Dersom det er nødvendig med driftsstans på anlegget for å unngå uakseptabel grad av forurensning som følge av anleggsvirksomheten, vil denne merkostnaden også regnes å være i henhold til NML § 11. Vi krever også at det skal benyttes best mulige tekniske løsninger som ut fra en kost/nytte vurdering gir best mulig resultat for miljøet, jmfør NML §12. Ellers viser vi til våre vurderinger og begrunnelser over.

Ved myndighetsutøvelse skal man ved tiltak som berører vannforekomster vurdere hvorvidt tiltaket er i strid med bestemmelsene i forskrift om rammer for vannforvaltningen (vannforskriften) §§ 4 og 12. Fylkesmannen viser til utredningene som er gjort i forbindelse med forundersøkelsene som var vedlagt søknaden og hva som er anført i tidligere avsnitt. Vi finner ikke at det er grunnlag for å anta at påvirkningen på vannforekomstene vil være av varig karakter. Vi mener derfor at arbeidene med delstrekningen av E 39 ikke vil gi varige negative virkninger på resipienter slik at vannforekomstenes muligheter for å oppnå sine respektive miljømål i gjeldende forvaltningsplan endres. På bakgrunn av vurderingene gitt over, finner vi heller ikke at arbeidene er av en slik art at vannforskriften § 12 kommer til anvendelse.

Fylkesmannen har konkludert med at utslippene fra anleggsarbeidene i forbindelse med bygging av ny delparsell for E 39 mellom Herdal og Røyskår er akseptable sett i lys av forurensningslovens formål og retningslinjer i §§ 1 og 2.

Etter en samlet vurdering av de forurensningsmessige ulempene ved anleggsarbeidene gir Fylkesmannen tillatelse til utslipp fra midlertidig anleggsvirksomhet på nærmere fastsatte vilkår. Vi mener de forurensningsmessige ulempene knyttet til utbygging av ny E 39 ikke er av en slik omfang og varighet at utbygging ikke kan tillates av hensyn til vern mot forurensende aktivitet.

Begrunnelse for utvalgte vilkår og krav

Utslipp til vann (punkt 3.3 i tillatelsen)

Grenseverdi for pH

Fylkesmannen velger å fastsette grenseverdier for pH i hovedresipientene for å sikre at anleggsarbeidene ikke endrer forutsetningene for overlevelse av rogn, yngel og eldre fisk i vassdragene. Verdiene som er valgt er i samsvar med hva som er omsøkt og er angitt som en endring i forhold til en bakgrunnsverdi, målt oppstrøms anleggets påvirkning og med støtte i førkartleggingen som er gjennomført. Endringen i pH skal ikke være større enn 0,3 enheter i de tre vassdragene Lygna, Møska og Litleåna. pH-kravet henger også sammen med mulig nitrogenpåvirkning fra sprengsteinsfyllinger og drivevann fra tunneler, se eget punkt.

Grenseverdi for suspendert stoff og turbiditet.

Tidligere erfaringer fra større veiprojekter i regionen har vist at en kombinasjon mellom god planlegging av hvordan arbeider i områder nært opptil vassdrag skal gjennomføres og gode avbøtende tiltak i stor grad kan begrense mengden suspendert stoff til resipient. Fylkesmannen mener det er relevant å fastsette lik grenseverdi i vassdragene Møska og Litleåna. Disse er etter vårt skjønn sammenlignbare med Søgneelva i delstrekning «Kristiansand vest – Mandal øst». Vi fastsetter derfor grenseverdi lik bakgrunnsverdi ± 10 mg/l og bakgrunnsverdi ± 10 FNU i disse to resipientene. Som følge av at Lygna er et større vassdrag med både større naturverdier, men også større vannføring som fortynner utslippene, fastsettes grenseverdien her til bakgrunnsverdi ± 5 mg/l og bakgrunnsverdi ± 5 FNU.

Ved arbeider direkte i eller nært inntil vassdragene hvor man antar at grenseverdiene vil kunne bli overskredet, skal tiltakshaver så tidlig som mulig før anleggsarbeidene igangsettes kontakte Fylkesmannen og om nødvendig søke om midlertidig endring av tillatelse som gir rom for forhøyede verdier i en begrenset periode.

Grenseverdi for jern

Den nye vegtraseen går i hovedsak i tunnel, og vil kun berøre mindre arealer med myr. Myrmasse har et høyt innhold av metaller, herunder jern. Myrene er anoksiske og har lav pH. Ved utgraving av myrmasse vil tilgangen på luft mobilisere metallforbindelsene. Oksidert jern kan felle ut på gjellene til fisk og forårsake okerkveling.

For å redusere risiko for miljøskadelig påvirkning fra avrenning fra myrmasse, må tiltakshaver etablere tiltak som for eksempel rensebasseng/sedimenteringsbasseng/lufting som kan øke utfellingen av oppløst jern. Fylkesmannen har på lik linje med i andre

tillatelser i forbindelse med bygging av ny E 39 valgt å sette grenseverdi for jern angitt som totalt jerninnhold etter filtrering av prøvene. Grenseverdien er fastsatt til 500mg/l.

Tiltakshaver skal også utføre analyser av gjellemetaller som en del av miljøovervåkingsprogrammet for å verifisere at nivåene av jern ikke er skadelige for fisk.

Utslipp fra renseanlegg fra tunnel (punkt 3.4. i tillatelsen)

Vanntemperatur er sammen med pH førende for mulig forekomst av ammoniakk i resipienten. Ammoniakk er giftig for fisk ved høy pH. Grenseverdi for utslipp fra renseanlegg for tunnelvann settes derfor til et intervall fra 6,0 – 8,5 som ukesmiddel, med et tillegg om at enkeltverdier over 9,0 ikke skal forekomme, jamfør punkt 3.4.

Tunnelvann kan ha høyt innhold av suspendert stoff og har ofte sterkt forhøyet pH som følge av bruk av injeksjonsmasser i tunnelen. Utslippet skal gjennomgå rensing og om nødvendig pH-justering, slik at utslippet ikke påvirker resipientene negativt i et slikt omfang at øvrige grenseverdier fastsatt i tillatelsen overskrides. Det skal være kontinuerlig overvåkning av pH i utslippspunktet.

Fylkesmannen fastsetter grenseverdi for pH til å være i intervallet 6,0-8,5 som middelværdi over en uke. Ved enkeltverdier over pH 9,0 skal anleggsvirksomheten stanses inntil pH-verdiene igjen er innenfor normalt intervall.

Utslipp fra oljeutskillere (punkt 3.5. i tillatelsen)

Oljeutslipp er skadelig for vannlevende organismer og er i utgangspunktet uønsket. I forurensningsforskriften kapittel 15 er grensen for maksimalt tillatt innhold av olje i utslippsvann til kommunalt nett på 50 mg/l. Tiltakshaver har søkt om grenseverdi for oljeinnhold i vann fra oljeutskillere lik 5 mg/l, som tilsvarer grenseverdi satt i tillatelser for bygging av andre delstrekninger av E 18/E 39.

Vi mener at det er rimelig å forvente at utslipp fra oljeutskillere maksimalt inneholder 5 mg olje/l og setter derfor grenseverdien i samsvar med hva som er omsøkt. Grenseverdien gjelder for punktutslippet ut fra oljeutskilleren etter relevant etterbehandling. Vi forventer at et slikt utslipp, etter fortykning i vassdraget, ikke vil bli målbart i resipientene, men krever likevel at Nye Veier AS skal ta stikkprøver for å verifisere dette. Tiltakshaver må utarbeide rutiner for å sikre at risiko for oljeutslipp blir så lav som mulig.

Grunnforurensning og forurensede sedimenter (punkt 4 i tillatelsen)

Virksomheten plikter å holde løpende oversikt over eventuell eksisterende forurenset grunn innenfor anleggsområdene, herunder faren for spredning, samt vurdere behovet for

undersøkelser og tiltak. Er det grunn til å anta at undersøkelser eller andre tiltak vil være nødvendig, skal virksomheten varsle forurensningsmyndigheten om dette, og sende inn søknad i henhold til forurensningsforskriften kapittel 2 for å avklare endelig disponering av massene.

Forurenset grunn omfatter også syredannende bergarter. Ved funn av syredannende bergarter skal Fylkesmannen varsles umiddelbart.

Støy (punkt 6 i tillatelsen)

Anleggsvirksomhet i forbindelse med opparbeidelse av veianlegg gir en omfattende støybelastning over tid for de som blir berørt. Fylkesmannen fastsetter derfor grenseverdier for støy i samsvar med støygrensene i T-1442/2016 for bygg- og anleggsvirksomhet. Grenseverdiene gjelder for støyfølsomme bygninger på den mest støyutsatte fasaden.

Klagerett

Vedtaket om tillatelse og vedtaket om gebyr kan påklages til Miljødirektoratet, innen tre uker fra dette brevet ble mottatt, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29.

En eventuell klage skal angi hva det klages over og den eller de endringer som ønskes. Klagen bør begrunnes, og andre opplysninger av betydning for saken bør nevnes. Klagen skal sendes til:

Fylkesmannen i Agder, miljøvernavdelingen, Postboks 788 Stoa, 4809 Arendal eller til e-postadresse: fmavpost@fylkesmannen.no

En eventuell klage fører ikke automatisk til at gjennomføringen av vedtaket utsettes. Fylkesmannen eller Miljødirektoratet kan etter anmodning eller av eget tiltak beslutte at vedtaket ikke skal gjennomføres før klagefristen er ute eller klagen er avgjort. Avgjørelsen av spørsmålet om gjennomføring kan ikke påklages.

Fylkesmannen sender kopi av dette brevet med vedlegg til berørte i saken.

Med hilsen

Ingunn Løvdal
miljøverndirektør

Ole Martin Aanonsen
seniorrådgiver
Miljøvernavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

- 1 Tillatelse til midlertidig anleggsvirksomhet, E 39 Herdal - Røyskår, vilkårsdel

Kopi til:

Mattilsynet, Region Sør og Vest
NATURVERNFORBUNDET I AGDER
Fiskeridirektoratet
Kystverket

Postboks 383	2381	BRUMUNDDAL
Postboks 718	4666	KRISTIANSAND S
Postboks 185 Sentrum	5804	BERGEN
Postboks 1502	6025	ÅLESUND

Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven

for

Nye Veier AS

Midlertidige anleggsarbeider knyttet til ny E 39 Herdal - Røyskår

Tillatelsen er gitt i medhold av lov om vern mot forurensninger og om avfall av 13. mars 1981 nr. 6, § 11 jf. § 16. Tillatelsen er gitt på grunnlag av opplysninger gitt i søknad av 26. juni 2020 samt opplysninger fremkommet under behandlingen av søknaden. Vilkårene framgår på side 3 til og med side 12. Tillatelsen gjelder fra dags dato.

Virksomheten må på forhånd avklare med Fylkesmannen dersom den ønsker å foreta endringer i driftsforhold, utslipp med mer som kan ha miljømessig betydning og som ikke er i samsvar opplysninger som er gitt i søknaden eller under saksbehandlingen.

Dersom hele eller vesentlige deler av tillatelsen ikke er tatt i bruk innen 4 år etter at tillatelsen er trådt i kraft, skal virksomheten sende en redegjørelse for virksomhetens omfang, slik at Fylkesmannen kan vurdere eventuelle endringer i tillatelsen.

Virksomhetsdata

Virksomhet	Nye Veier AS
Beliggenhet/gateadresse	Svanedamsveien 10
Postadresse	4621 Kristiansand S
Kommune og fylke	Kristiansand, Agder
Org. nummer (bedrift)	919 410 620
Gårds- og bruksnummer	-
NACE-kode og bransje	42.110 Bygging av veier og motorveier

Fylkesmannens referanser

Tillatelsesnummer	Anleggsnummer	
2020.1077.T	4225.0111	

Tillatelse gitt: 17.11.2020		
Ingunn Løvdal miljøverndirektør		Ole Martin Aanonsen seniorrådgiver

Tillatelsesnummer 2020.1077.T

Tillatelse gitt 17.11.2020

1. Tillatelsens omfang

Tillatelsen er midlertidig og gjelder fra dags dato og frem til anleggsperioden er over. Planlagt anleggsfase er fra 2021 til 2024.

Tillatelsen gjelder forurensning knyttet til bygging av ny delparsell av E39 mellom Herdal og Røyskår med tilhørende veianlegg og omfatter blant annet:

- Utslipp fra områder med sprengning i dagsoner
- Avrenning fra områder med sprengsteinsmasser
- Avrenning fra graving i myrområder
- Utslipp av tunneldrivevann
- Støy og støv fra anleggsarbeid
- Avfallshåndtering

Nye Veier AS skal senere søke om tillatelse for driftsfase, og enkelte av kravene fra anleggsfasen kan bli videreført til tillatelsen for driftsfasen.

2. Generelle vilkår

2.1. Utslippsbegrensninger

De utslippskomponenter fra virksomheten som er antatt å ha størst miljømessig betydning er uttrykkelig regulert gjennom spesifikke vilkår i denne tillatelsens punkt 3 til 10. Utslipp som ikke er uttrykkelig regulert på denne måten er også omfattet av tillatelsen så langt opplysninger om slike utslipp ble fremlagt i forbindelse med saksbehandlingen eller må anses å ha vært kjent på annen måte da vedtaket ble truffet. Dette gjelder likevel ikke utslipp av prioriterte miljøgifter oppført i vedlegg 1. Utslipp av slike komponenter er bare omfattet av tillatelsen dersom dette framgår gjennom uttrykkelig regulering i vilkårenes punkt 3 følgende.

2.2. Plikt til å overholde grenseverdier

Alle grenseverdier skal overholdes innenfor de fastsatte midlingstider. Variasjoner i utslippene innenfor de fastsatte midlingstidene skal ikke avvike fra hva som følger av normal drift i en slik grad at de kan føre til økt skade eller ulempe for miljøet.

2.3 Plikt til å redusere forurensning så langt som mulig

All forurensning fra virksomheten, herunder utslipp til luft og vann, samt støy og avfall, er isolert sett uønsket. Selv om utslippene holdes innenfor fastsatte utslippsgrenser, plikter virksomheten å redusere sine utslipp, herunder støy, så langt dette er mulig uten urimelige kostnader. Plikten omfatter også utslipp av komponenter det ikke gjennom vilkår uttrykkelig er satt grenser for.

2.4 Plikt til forebyggende vedlikehold

For å holde ordinære utslipp på et lavest mulig nivå og for å unngå utilsiktede utslipp, skal virksomheten sørge for forebyggende vedlikehold av utstyr som kan ha utslippsmessig betydning. System og rutiner for vedlikehold av slikt utstyr skal være dokumentert (jamfør internkontrollforskriften § 5 punkt 7¹).

---

¹ Systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter - forskrift av 06.12.1996 nr. 1127 (Internkontrollforskriften)

2.5 Tiltaksplikt ved økt forurensningsfare

Dersom det som følge av unormale driftsforhold eller av andre grunner oppstår fare for økt forurensning, plikter virksomheten å iverksette de tiltak som er nødvendige for å eliminere eller redusere den økte forurensningsfaren, herunder om nødvendig å redusere eller innstille driften.

Virksomheten skal så snart som mulig informere Fylkesmannen om unormale forhold som har eller kan få forurensningsmessig betydning, herunder dersom man under anleggsarbeidene påtreffer berggrunn som kan avgi sur avrenning. Akutt forurensning skal i tillegg varsles i henhold til punkt 9.4.

Anleggsarbeider som forventes å gi forbigående sterkt forhøyede verdier av suspendert stoff i resipienter med fastsatte grenseverdier, som midlertidig omlegging og tilbakeføring av vassdrag mv. må avklares gjennom egen søknad med tilhørende beskrivelse av prosjekterte løsninger og forventet anleggsperiode med økte utslipp.

2.6. Internkontroll

Virksomheten plikter å etablere internkontroll for sin virksomhet i henhold til gjeldende forskrift om dette². Internkontrollen skal blant annet sikre og dokumentere at virksomheten overholder krav i denne tillatelsen, forurensningsloven, produktkontrollloven og relevante forskrifter til disse lovene. Virksomheten plikter å til enhver tid holde internkontrollsystemet sitt oppdatert.

Virksomheten plikter til enhver tid å ha oversikt over alle forhold som kan medføre forurensning og å kunne redegjøre for risikoforhold. Plikt til å gjennomføre risikoanalyse med hensyn til *akutt* forurensning følger av punkt 9.1.

3. Utslipp til vann

3.1. Utslppsreduserende tiltak

Virksomheten skal etablere tilstrekkelige renseløsninger og avbøtende tiltak for å redusere utslipp av partikler, partikkelbunden forurensning, jern, olje og ammoniakk / ammonium / øvrige nitrogenforbindelser mest mulig, slik at det ikke fører til skade eller ulempe for miljøet. De avbøtende tiltakene omfatter også regulering av pH på en slik måte at pH ligger innenfor et akseptabelt intervall, jamfør de fastsatte grenseverdiene i punkt 3.3.

Det er ikke tillatt å vaske betongbiler i anleggsområder slik at vaskevannet slippes ut i resipient.

---

² Systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter - forskrift av 06.12.1996 nr. 1127 (Internkontrollforskriften)

Tunnelutslipp

- Tunnelutslipp skal renses før utslipp til resipient.
- Virksomheten skal opparbeide renseanlegg basert på best tilgjengelig fagkunnskap og teknikk.
- Renseanlegg skal være dimensjonert slik at de kan ta hånd om vannmengdene som blir tilført anlegget. De må ha tilstrekkelig oppholdstid for å redusere relevante utslipp i nødvendig grad og i samsvar med fastsatt grenseverdi for både tunnelutslippet og i tilhørende resipient, jamfør punkt 3.3. og 3.4.
- Virksomheten skal overvåke utslippet gjennom kontinuerlig prøvetaking i utslippspunktet.

Oljeutslipp fra riggområder/tunnel

- Utbygger skal etablere oljeutskillere i områder med tunneldriving og større riggområder.
- Virksomheten skal framlegge prøvetakingsprogram for utslipp fra oljeutskillere sammen med det øvrige miljøovervåkningsprogrammet.
- Absorbenter skal være tilgjengelig på alle steder hvor oljeholdige utslipp kan forekomme.

Utslipp fra terrengarbeid i dagsoner og større massefyllinger/anleggsområder

- Det skal etableres behandlingssystemer for avrenning fra anleggsarbeider og massedeponier til resipienter, herunder forurensning fra større midlertidige og permanente terrengutfyllinger med sprengstein fra tunneldriving, utgravinger av større myrområder og mellomagre for myrmasse. Avrenningen skal gjennomgå nødvendig grad av rensing og/eller behandling for å overholde grenseverdiene i punkt 3.3.
- Virksomheten skal gjennomføre avbøtende tiltak for å så langt som mulig redusere avrenning til resipient av partikler knyttet til terrengtransport, hogst og fjerning av jorddekke.
- Rense/behandlingsanlegg må være tilstrekkelig dimensjonert til å håndtere avrenningen ved store nedbørmengder og sikre en oppholdstid som gir tilstrekkelig behandling.
- Virksomheten skal utarbeide rutiner for å hindre utslipp til grunn og resipient fra påfyll av drivstoff, vedlikehold av maskiner og lignende.
- Ved eventuelle punktutslipp av olje eller drivstoff skal dette samles opp umiddelbart.
- Absorbenter skal være tilgjengelig på alle steder hvor slike utslipp kan forekomme.

Sanitæravløp

Virksomheten skal håndtere sanitært avløpsvann i samsvar med krav fra den aktuelle kommunen.

3.2 Drift og vedlikehold

Virksomheten skal etablere skriftlige driftsrutiner som gjelder for renseanlegg og andre renseløsninger.

Rutinene skal komme frem av virksomhetens internkontroll og må som et minimum omhandle

- Driftsrutiner
- Tømmerutiner for renseanlegg, sandfang, sedimenteringsbasseng mv.
- Inspeksjonsrutiner for renseanlegg og resipienter
- Kontroll og kalibrering av måleinstrumenter, loggere mv.
- Prøvetakingsrutiner
- Avviksbehandling for forhold som gjelder ytre miljø og har betydning for drift av renseanlegg eller resulterer i risiko for negativ påvirkning i resipientene utover hva som er angitt som tillatt.

3.3. Grenseverdier i resipientene

Virksomheten skal kunne angi relevant referansestasjon for alle målepunkter i tillatelsen som kilde til bakgrunnsverdi. Unntaksvis kan delvis påvirkede referanser før ytterligere påvirkning fra nytt tilførselspunkt benyttes.

Tabellene viser hvilke grenseverdier som gjelder for hver enkelt stasjon innen et delområde.

Resipienter	Grenseverdi for turbiditet og suspendert stoff	pH-intervall	Jern (filtrert)
Lygna	Bakgrunnsverdi + 5 mg SS/l	Bakgrunnsverdi ± 0,3 enheter	500mg/l
	Bakgrunnsverdi +5 FNU		
Møska	Bakgrunnsverdi + 10 mg SS/l	Bakgrunnsverdi ± 0,3 enheter	500mg/l
	Bakgrunnsverdi + 10 FNU		
Litleåna	Bakgrunnsverdi + 10 mg SS/l	Bakgrunnsverdi ± 0,3 enheter	500mg/l
	Bakgrunnsverdi + 10 FNU		

3.4. Grenseverdier for utslipp fra renseanlegg - tunnel

Utslippsgrense for pH: 6,0 – 8,5.

Tiltakshaver skal måle pH kontinuerlig i utslippspunktet. Grenseverdiene gjelder som midlingstid over en uke. Det skal ikke forekomme enkeltverdier over pH 9,0. Ved enkeltverdi større enn pH 9,0 må anlegget stanses, og virksomheten må gjennomføre tiltak for å justere pH.

3.5. Grenseverdier for utslipp av oljeholdig avløpsvann

Virksomheten skal rense oljeholdig avløpsvann i oljeavskiller med etterpolering i sandfang eller liknende ved behov.

Utslippsgrense for utslipp fra oljeutskillere: 5 mg olje/l.

3.6 Forståelse av grenseverdier i resipienter

Dersom grenseverdier fastsatt i denne tillatelsen overskrides, skal virksomheten kunne sannsynliggjøre hvorvidt overskridelsene skyldes naturgitte forhold, andre aktører eller egen virksomhet. Forurensningsmyndighetens vurdering av eventuelle overskridelser vil være avhengig av overskridelsens størrelse, varighet, årsak og resipientens sårbarhet.

Virksomheten skal på bakgrunn av risikokartlegging for ytre miljø kunne dokumentere hvordan avvik fra fastsatte vilkår skal følges opp med eventuelle supplerende og/eller verifiserende biologiske og kjemiske undersøkelser, herunder gjellemetallprøver fra fisk.

Med «bakgrunnsverdi» menes primært verdier fra relevant referansestasjon oppstrøms prøvepunktet grenseverdien gjelder for. Sekundært kan kvalitetssikrede verdier fra gjennomførte førkartlegginger gi føringer for bakgrunnsverdi. Dersom verdiene i førkartleggingen er anleggspåvirket, vil relevant referansestasjon være førende for grenseverdien.

For turbiditet/suspendert stoff: For måling av turbiditet gjelder midlingstid over en uke der hvor det er automatiske loggere. Suspendert stoff analyseres normalt ved enkeltprøver og grenseverdien er absolutt.

For pH: For kontinuerlige målinger av pH gjelder grensene som midlingstid over en uke.

For jern: Grenseverdiene gjelder for filtrerte prøver.

3.7 Tilstandsklassifisering – førtilstand

Det er ikke tillatt at berørte vannforekomster blir varig forringet som følge av anleggsaktiviteten, jamfør vannforskriften § 4. Dette skal følges opp og dokumenteres gjennom pålagt miljøoppfølgingsprogram og rapporteres til Fylkesmannen, jamfør punkt 10.2 og 10.

3.8. Utslippssted

Avløpsvannet fra renseanlegg skal føres ut i resipientene på en slik måte at innblandingen i vannmassene blir best mulig og påvirkningen i hovedvassdragene blir minst mulig.

4. Grunnforurensning og forurensede sedimenter

Virksomheten skal være innrettet slik at det ikke finner sted utslipp til grunnen som kan medføre nevneverdige skader eller ulemper for miljøet.

Virksomheten plikter å holde løpende oversikt over eventuell eksisterende forurenset grunn innenfor anleggsområdene, herunder faren for spredning, samt vurdere behovet for undersøkelser og tiltak. Er det grunn til å anta at undersøkelser eller andre tiltak vil være nødvendig, skal virksomheten varsle forurensningsmyndigheten om dette, og sende inn søknad i henhold til forurensningsforskriften kapittel 2 for å avklare endelig disponering av massene.

Forurenset grunn omfatter også syredannende bergarter. Ved funn av syredannende bergarter skal Fylkesmannen varsels umiddelbart.

Graving, mudring eller andre tiltak som kan påvirke forurenset grunn eller forurensede sedimenter, trenger tillatelse etter forurensningsloven, eventuelt godkjenning fra kommunen³/Fylkesmannen.

5. Kjemikalier

Med kjemikalier menes her kjemiske stoffer og stoffblandinger som brukes i virksomheten, både som råstoff i prosess og som hjelpekjemikalier, for eksempel begroingshindrende midler, vaskemidler, hydraulikkvæsker, brannbekjempningsmidler og flokkuleringsmidler.

For kjemikalier som benyttes på en slik måte at det kan medføre fare for forurensning, skal virksomheten dokumentere at den har foretatt en vurdering av kjemikalienes helse- og miljøegenskaper på bakgrunn av testing eller annen relevant dokumentasjon, jamfør også punkt 2.6 om internkontroll.

Virksomheten plikter å etablere et dokumentert system for substitusjon av kjemikalier. Det skal foretas en løpende vurdering av faren for skadelige effekter på helse og miljø forårsaket av de kjemikalier som benyttes, og av om alternativer finnes. Skadelige effekter knyttet til produksjon, bruk og endelig disponering av produktet, skal vurderes. Der bedre alternativer finnes, plikter virksomheten å benytte disse så langt dette kan skje uten urimelig kostnad eller ulempe.⁴

Stoffer alene, i stoffblandinger og/eller i produkter, skal ikke framstilles, bringes i omsetning, eller brukes uten at de er i overensstemmelse med kravene i REACH-regelverket⁵ og andre regelverk som gjelder for kjemikalier.

6. Støy

Støygrensene i T-1442/2016 for støy fra bygg- og anleggsvirksomhet er utgangspunktet for kravene i tillatelsen.

Virksomhetens bidrag til utendørs støy ved omkringliggende boliger, sykehus, pleieinstitusjoner, fritidsboliger, utdanningsinstitusjoner og barnehager skal ikke overskride følgende grenser, målt eller beregnet som fritt feltsverdi ved mest støyutsatte fasade:

Bygningstype	Dagtid (LpAeq12h)	Kveld (LpAeq4h 19-23) eller søn-/ helligdager (LpAeq16h 07-23)	Natt (LpAeq8h 23-07)
Boliger, fritidsboliger, sykehus, pleieinstitusjoner	65	60	45
Skole, barnehage	60 i brukstid		

LpAeq = A-veid ekvivalent lydtryknivå.

³ Jf Forurensningsforskriftens kapittel 2 om opprydning i forurenset grunn ved bygge- og gravearbeider.

⁴ Jf Produktkontrollloven av 11.06.1979 nr. 79 § 3a

⁵ Forskrift om registrering, vurdering, godkjenning og begrensning av kjemikalier (REACH) av 30. mai 2008.

Verdiene i tabellen gjelder for anlegg med total driftstid mindre enn 6 uker. For lengre driftstid skjerpes grenseverdiene for dag og kveld med inntil 5 dB, jamfør tabell 5 i retningslinje T-1442, punkt 4.2.1.

Alle støygrenser skal overholdes innenfor alle driftsdøgn. Støygrensene gjelder all støy fra virksomhetens ordinære virksomhet, inkludert intern transport på bedriftsområdet og lossing/lasting av råvarer og produkter.

7. Støv

Virksomheten må legge opp aktiviteten på en slik måte at sjenerende støv ikke spres til omgivelsene. Ved behov skal det gjennomføres tiltak for å redusere spredning av støv, for eksempel vanning.

8. Avfall

8.1 Generelle krav

Utbygger plikter så langt det er mulig uten urimelige kostnader eller ulemper å unngå at det dannes avfall som følge av virksomheten. Særlig skal innholdet av skadelige stoffer i avfallet søkes begrenset mest mulig.

Virksomheten plikter å sørge for at all håndtering av avfall, herunder farlig avfall, skjer i overensstemmelse med gjeldende regler for dette fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven, herunder avfallsforskriften⁶.

Avfall som oppstår i virksomheten skal søkes gjenbrukt i virksomhetens produksjon eller i andres produksjon, eller – for brennbart avfall – søkes utnyttet til energiproduksjon internt/eksternt. Slik utnyttelse må imidlertid skje i overensstemmelse med gjeldende regler fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven, samt krav fastsatt i denne tillatelsen.

Tennlunter og plastfibre skal så langt det lar seg gjøre samles opp og håndteres som avfall.

8.2. Håndtering av farlig avfall

Farlig avfall skal håndteres i tråd med avfallsforskriften kapittel 11 om farlig avfall.

Farlig avfall som blir lagret i påvente av levering/henting skal lagres på en slik måte at det ikke fører til avrenning til grunn, overflatevann eller avløpsnett.

Lagret farlig avfall skal være merket og skal ikke blandes sammen med annet avfall. Lagring skal foregå i tett container eller under tak på fast dekke. Lageret skal være sikret mot uvedkommende.

Virksomheten skal sørge for at farlig avfall blir deklarerert, og alle fraksjoner med farlig avfall må leveres til godkjent mottak minst en gang pr. år dersom mengden overskrider 1 kg.

---

⁶ Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall av 01.06.2004, nr. 930.

Absorpsjonsmidler skal være tilgjengelig der farlig avfall oppbevares.

8.3. Slam fra renseanlegg og bunnrensk fra tunnel

Slam fra renseanlegg, sandfang og lignende og bunnrensk fra tunnel skal analyseres og leveres til godkjent mottak. Hvis analysene viser at slammet ikke overskrider normverdiene i kapittel 2 i forurensningsforskriften, kan slammet benyttes til for eksempel arrondering av vegskråninger og lignende uten særskilt søknad, så lenge dette ikke gir avrenning til vassdrag som medfører at grenseverdiene i tillatelsen overskrides.

Bruk av bunnreskemasser hvor massene er i tilstandsklasse 2 eller 3 kan etter søknad til Fylkesmannen benyttes til nødvendige arronderingsarbeider dersom det kan dokumenteres at massene ikke utgjør noen fare for utlekking til omkringliggende resipienter. Bunnreskemasser i tilstandsklasse 4 og 5 skal leveres til godkjent deponi.

9. Forebyggende og beredskapsmessige tiltak mot akutt forurensning

9.1. Miljørisikoanalyse

Virksomheten skal gjennomføre en miljørisikoanalyse av sin virksomhet. Virksomheten skal vurdere resultatene i forhold til akseptabel miljørisiko. Potensielle kilder til akutt forurensning av vann, grunn og luft skal kartlegges. Miljørisikoanalysen skal være skriftlig og skal omfatte alle forhold ved virksomheten som kan medføre akutt forurensning med fare for helse- og/eller miljøskader inne på virksomhetens område eller utenfor. Ved modifikasjoner og endringer i aktiviteten skal virksomheten oppdatere miljørisikoanalysen i samsvar med endringene.

Virksomheten skal ha oversikt over de miljøressurser som kan bli berørt av akutt forurensning og de helse- og miljømessige konsekvenser slik forurensning kan medføre.

9.2. Forebyggende tiltak

På basis av miljørisikoanalysen skal virksomheten iverksette risikoreduserende tiltak. Både sannsynlighetsreduserende og konsekvensreduserende tiltak skal vurderes. Virksomheten skal ha en oppdatert oversikt over de forebyggende tiltakene.

9.3. Etablering av beredskap

Virksomheten skal, på bakgrunn av miljørisikoanalysen og de iverksatte risikoreduserende tiltakene, om nødvendig, etablere og vedlikeholde en beredskap mot akutt forurensning. Beredskapen skal være tilpasset den miljørisikoen som virksomheten til enhver tid representerer. Hvis aktuelt, skal beredskapen mot akutt forurensning øves minimum en gang per år.

9.4. Varsling av akutt forurensning

Akutt forurensning eller fare for akutt forurensning skal varsles i henhold til gjeldende forskrift⁷. Virksomheten skal også så snart som mulig underrette Fylkesmannen i slike tilfeller.

Fylkesmannen forutsetter at virksomhetene kan legge frem mer utfyllende dokumentasjon, for eksempel ved tilsyn, om virksomhetens aktiviteter knyttet til miljørisikoanalysen, de forebyggende tiltakene og beredskapen.

---

⁷ Forskrift om varsling av akutt forurensning eller fare for akutt forurensning av 09.07.1992, nr. 1269

10. Utslippskontroll og rapportering til Fylkesmannen

Målinger av utslipp og overvåking av resipienter skal foregå så lenge Fylkesmannen finner dette nødvendig og minimum inntil tilstanden er tilbake til førtilstanden.

Etter anleggsfasen kan Fylkesmannen kreve at virksomheten gjennomfører tiltak for å tilbakeføre vassdrag til førtilstanden.

10.1. Målinger av utslipp fra renseanlegg og oljeutskillere

Virksomheten skal som et minimum gjennomføre målinger av utslipp til vann i tråd med punkt 3 i denne tillatelsen. Målinger omfatter prøvetaking, analyser og eventuelle beregninger.

I tillegg til de regulerte parameterne skal målingene omfatte relevante parametere som er representative for virksomhetens faktiske utslipp og inngå i virksomhetens dokumenterte internkontroll. Det skal utarbeides et miljøovervåkningsprogram som beskriver målemetoder og frekvenser. Valg av målemetoder og frekvenser skal begrunnes.

Prøvetaking og analyser skal forgå etter Norsk Standard (NS) der dette er mulig, og laboratorier som benyttes skal være akkreditert for analysene.

10.2 Målinger og overvåking av resipient

Virksomheten skal kunne dokumentere førtilstanden i alle bekker i forkant av oppstart av anleggsarbeider ved den aktuelle vannforekomsten. Dokumentasjonen skal foreligge i form av foto eller video.

Virksomheten skal gjennomføre målinger i resipient i tråd med punkt 3 i denne tillatelsen. Målinger omfatter prøvetaking, analyser og eventuell beregning.

For parametere som det er stilt grenseverdier for i tillatelsen og for kvalitetselement som kreves i tråd med vannforskriften, skal virksomheten utarbeide et miljøovervåkningsprogram som er tilstrekkelig for å dokumentere at kravene i denne tillatelsen overholdes.

Overvåkningsprogrammet skal sikre overvåkingen under anleggsfasen og frem til nytt miljøovervåkningsprogram er utarbeidet i forbindelse med utslippstillatelse for driftsfasen for veianlegget.

Hensikten med overvåkningsprogrammet er blant annet å:

- Kontrollere at avbøtende tiltak fungerer etter hensikten.
- Avdekke eventuelle uønskede effekter.
- Dokumentere at virksomheten overholder kravene i utslippstillatelsen.
- Dokumentere at vannforekomstene ikke har endret tilstandsklasse som følge av anleggsvirksomheten.
- Sette i verk strakstiltak ved behov.

Miljøovervåkningsprogrammet skal beskrive målemetoder og prøvetakingsfrekvenser. Valg av målemetoder og prøvetakingsfrekvenser skal begrunnes.

Det er utarbeidet veiledere for vannovervåking etter kravene i vannforskriften og den sist oppdaterte veilederen skal til enhver tid benyttes. Siste publiserte versjon ved ferdigstillelse av utslippstillatelsen er Direktoratgruppen for gjennomføringen av vannforskriften, 2018. *Veileder 02:2018 Klassifisering av miljøtilstand i vann – økologisk og kjemisk klassifiseringssystem for kystvann, grunnvann, innsjøer og elver.* Miljødirektoratets rapport «M-997/2018, *Eksempelsamling for tiltaksorientert overvåking*» skal legges til grunn for utforming av miljøovervåkningsprogrammet.

Virksomheten skal oversende revidert miljøovervåkningsprogram som er i samsvar med denne tillatelsen til Fylkesmannen innen 31.12.2020.

Alle prøvepunkter skal angis på et kart. **Oppdatert kart med alle overvåkingsstasjoner skal oversendes Fylkesmannen innen 31.12.2020.**

Virksomheten skal minst to ganger i året legge data fra vannovervåkingen inn i databasen Vannmiljø på det gjeldende format som fremgår i veiledningen fra Miljødirektoratet. Mer informasjon om dagens løsning finnes på <http://vannmiljokoder.miljodirektoratet.no>.

Der det foregår overvåking i regi av Fylkesmannen eller vannregionen, må virksomheten bidra i felles overvåkingsprogram med relevante data for de kvalitetselementene som vegbyggingen kan påføre vannforekomstene.

10.3. Rapportering til Fylkesmannen

Virksomheten skal fortløpende, og minst på månedlig basis, rapportere resultatene fra målingene til Fylkesmannen. Målingene skal foreligge på databaseform i Excel-format.

Virksomheten skal straks melde alvorlige avvik i forhold til utslippstillatelsen til Fylkesmannen.

Virksomheten skal ta initiativ til månedlige oppfølgingsmøter mellom Nye Veier AS/utbygger og Fylkesmannen. Møtene skal omfatte følgende tema:

- Gjennomgang av eventuelle uønskede hendelser siden forrige møte, hvilke arbeider som pågår og hvilke arbeider som er under planlegging.
- Presentasjon av relevante måledata med redegjørelse for eventuelle avvikende målinger og overskridelser.
- Eventuelle klager fra berørte naboer/organisasjoner som gjelder ytre miljø, herunder også hvordan klagen er fulgt opp.

Årsrapport

Årsrapport skal oversendes Fylkesmannen innen 31. mars hvert år. Årsrapporten skal minimum inneholde:

- Status for fremdrift av vegbyggingen

- Status for utslipp og påvirkninger av resipienter sammenliknet med kravene i tillatelsen
- Status for tilstanden i vannforekomstene i forhold til kravene i vanndirektivet.
- Fremstilling av analyseresultater grafisk
- Rådata i excel-format
- Hendelser/avvik knyttet til ytre miljø med tilhørende redegjørelser og vurderinger
- Tiltak som har blitt gjennomført
- Eventuelle klager fra berørte naboer/organisasjoner som gjelder ytre miljø og hvordan disse er blitt håndtert.

Sluttrapport

Innen 8 måneder etter at anleggsfasen er ferdig, skal virksomheten utarbeide en sluttrapport som skal inneholde:

- Omtale og vurdering av arbeidet med anleggsfasen
- Oppsummering av status/tilstand for alle vannforekomster
- Dokumentasjon på at tilstanden er i vassdragene er tilbake til førtilstanden og at relevante tiltak er gjennomført for å tilbakeføre til førtilstand.
- Fremstilling av analyseresultater, grafisk og i excel-format
- Gjennomgang av utførte tiltak
- Bekreftelse på at alle data er importert til databasen Vann-miljø.

11. Søknad om driftstillatelse

Virksomheten skal senest innen seks måneder før anleggsfasen er ferdig søke Fylkesmannen om utslippstillatelse for driftsfasen til veianlegget. Søknaden skal inneholde nødvendige opplysninger om forventede utslipp, vurderinger av utslippenes påvirkning på resipienter, gjennomføring av tiltak og så videre.

12. Tilsyn

Virksomheten plikter å la representanter for forurensningsmyndigheten, eller de som denne bemyndiger, føre tilsyn med anleggene til enhver tid.

VEDLEGG 1

Liste over prioriterte miljøgifter, jf. punkt 2.1.

Utslipp av disse komponenter er bare omfattet av tillatelsen dersom dette framgår uttrykkelig av vilkårene i pkt. 3 flg.

Metaller og metallforbindelser:

	Forkortelser
Arsen og arsenforbindelser	As og As-forbindelser
Bly og blyforbindelser	Pb og Pb-forbindelser
Kadmium og kadmiumforbindelser	Cd og Cd-forbindelser
Krom og kromforbindelser	Cr og Cr-forbindelser
Kvikksølv og kvikksølvforbindelser	Hg og Hg-forbindelser

Organiske forbindelser:

Bromerte flammehemmere:	Vanlige forkortelser
Penta-bromdifenyleter (difenyleter, pentabromderivat)	Penta-BDE
Okta-bromdifenyleter (defenyleter, oktabromderivat)	Okta-BDE, octa-BDE
Deka-bromdifenyleter (bis(pentabromfenyl)eter)	Deka-BDE, deca-BDE
Heksabromcyclododekan	HBCDD
Tetrabrombisfenol A (2,2',6,6'-tetrabromo-4,4'-isopropyliden difenol)	TBBPA

Klorerte organiske forbindelser

1,2-Dikloretan	EDC
Klorerte dioksiner og furaner	Dioksiner, PCDD/PCDF
Heksaklorbenzen	HCB
Kortkjedete klorparafiner C ₁₀ - C ₁₃ (kloralkaner C ₁₀ - C ₁₃)	SCCP
Mellomkjedete klorparafiner C ₁₄ - C ₁₇ (kloralkaner C ₁₄ - C ₁₇)	MCCP
Klorerte alkylbenzener	KAB
Pentaklorfenol	PCF, PCP
Polyklorerte bifenyler	PCB
Triklorbenzen	TCB
Tetrakloreten	PER
Trikloretan	TRI
Trikloran (2,4,4'-Triklor-2'-hydroksydifenyleter)	
Tris(2-kloretyl)fosfat	TCEP

Enkelte tensider:

Ditalg-dimetylammoniumklorid	DTDMAC
Dimetyldioktadekylammoniumklorid	DSDMAC
Di(hydrogenert talg)dimetylammoniumklorid	DHTMAC

Alkylfenoler og alkylfenoletoksylder:

Nonylfenol og nonylfenoletoksylder	NF, NP, NFE, NPE
Oktylfenol og oktylfenoletoksylder	OF, OP, OFE, OPE
Dodecylfenol m. isomerer	
2,4,6 tri-tert-butylfenol	

Polyfluorerte organiske forbindelser (PFCs)

Perfluoroktansulfonat (PFOS) og forbindelser som inneholder PFOS	PFOS, PFOS-relaterte forbindelser
Langkjedete perfluorerte karboksylsyrer	
Perfluoroktansyre	PFOA
C9-PFCA - C14-PFCA	PFNA, PFDA, PFUnDA, PFDoDA, PFTrDA, PFTeDA

Tinnorganiske forbindelser:

Tributyltinn	TBT
Trifenyltinn	TFT, TPT
Polysykliske aromatiske hydrokarboner	PAH
Dietylheksylftalat (bis(2-etylheksyl)ftalat)	DEHP
Bisfenol A	BPA
Siloksaner	
Dekametylsyklopentasiloksan	D5
Oktametylsyktotetrasiloksan	D4